

Бурят-Монголой МҮНЭН

№ 113 (6290)

ИЮНИН
8
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1952 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Цимлянска ГЭС түрүүшын промышленна ток үгэбэ (1-дэхи ноур).
ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: ВКП(б)-тэй Бауитын айкомой пленум (2-дохи ноур).
П. Петров. — Социалистическэ мүрысөөн бүри үргэдэнэ (2-дохи ноур).
РЕДАКЦИДА ЕРЭЭН БЭШЭГҮҮД: Үдэрэй темэдэ (2-дохи ноур).
А. Воронцова. — Үнезднай һү ехээр үгэдэг боложо байна (3-дахн ноур).
Гомбо Соёнов. — Малаа ниггэжэ бэлшээнэбди (3-дахн ноур).

Ородой демократическа искусствын трибун (3-дахн ноур).
Цэдэн Галсанов. — Галуута-Нуурай домог (3-дахн ноур).
Р. Цыбиков. — Багшанарай оролдолгын аша үрэ (3-дахн ноур).
Жак Дюклое сүүлөлхын түлөө хүдэлээн Францида дэлгэрнэ (4-дэхи ноур).
Корейдэхи событинууд (4-дэхи ноур).
Урда Корейдэхи байдал тушаа (4-дэхи ноур).

(6)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховнс Соедэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

Модошодой дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри найжаруулха

—Сталиной партиин хүншүүр советскэ арад оронойн-экономико болон культурые шана дэбжүүлгэдэ шэнэ шэ-мттанууды туйлажа байна. Уннэмын асари ехэ барилга-түрүүшынхине — суднаар Волго-Донской каналые шалга һүүлэй үдэрнүүдэй шатага событинуудай нэгэн үгэбэ. Ородой агууехэ хоёр мүдэбэ—Волга ба Доной уһанууд 1952 оной майн 31-дэ ниилэ-

туг, бүхэсоюзна нэгэдэхи шан абаа. Удын бассейней модо урадхуулагшаддай дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри тэршэлэн муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр навигационно сезониин эмхитэй найнаар эхилдэ, мүн графигай ёһоор хүдэлмэрилнэ.

Зүгөөр, зарим леспромхозуудай партийна организацинууд өөһэдэйнгөө зорилгы үшөөл хүсэд найн ойлгоногүй, ажахын хүдэлмэрилгэдэ үүргы дүүргэхэеэ ханана, тингээд политическэ хүдэлмэрини шухала асуудалнууды харсаа абангүй байшана. Онохойско лесокмбинатад партийна организаци (секретаринь нүхэр Цыденов, замполит нүхэр Михайлов) ажахын жэжэхэн асуудалнууды шиндхэлсэхэ гэжэ оролсоод, нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулнагуй. Комбинатад хүтэлбэрлхы хүдэлмэрилгэдэ элидхэлнүүд болон лекцинууды хүдэлмэришэдэй дунда уншанагүй, социалистическэ мүрысөөс эмхидхэлгэдэ ёһо тэдыгээр хандана. Энээнһээ шалтагаалжа тус комбинат мүнөө ехэ таһалдалда ороод байна.

модоор заха хизааргүй баян республика коммунизмын танууды модоор хангалсана Тимэ дээрһээ шанарай-ассортиментыншы талаар модошдхэлэйгээ түсэбэ дүүргэ-үлүүлэн дүүргэхэ тушаа рес-пекын ой модоной промышлен-ин бүхы хүдэлмэрилгэдэйд тон харюусалгатай зорилго хана.

Зорилгы амжалтатыйгаар үлгэ хадаа модо отологшо-механизаторска кадрнуудай, урадхуулагшаддай хүдэлмэ-найнаар эмхидхэлгээ, тэдэ-дунда нийтэ-политическэ хүдэл-мэрилгэдэ, тэдэнэй үйлдэ-лин болон политическэ эдбхине шалгалһаа дулдыдаха байна-лабтай.

Хүдэлмэришэдэй ажалые най-эмхидхэлэн, нийтэ-политичес-кэ хүдэлмэрини үндэр хэмжээндэ шаг газарта үйлдэбэрини тү-амжалтатыйгаар дүүргэлдэ-найһоные республикын ой мо-предприятинуудай түрүү хү-рини дүй дүршэл харуулна. Модоной промышленностиин-риятинуудай хүдэлмэришэдэ-йна организацинуудай найн-үзүүдлэг байһан тухай жэ-түсэбэ олоор харуулжа болохо-до.

Модошодой хүдэлмэрилжэ бай-һан газарнуудта —участок ба бри-гада бүхэндэ, мүн хамтын байра бүхэндэ бэлдхэл хайнтай больше-вистскэ агитатор саг үрэлжэ хү-дэлмэрилжэ, хүнүүдые шэнэ габы-дата ажалда зоригжуулха ёһотой. Арадай ажахыда, коммунизм бай-гуулгын хэрэгтэ модоной удхаша-нарые хүдэлмэришэд бүхэндэ гүн-зэыгөөр ойлгуулха шухала.

Оронойнгоо арадай ажахын али-бүхы халбаринуудай амжалтанууд тухай, Советскэ Союзай уласкоо-рондын ба дотоодын байдал тухай модошодто тайлбарилжа үгэхэ хэ-рэгтэй. Модо отологшо ба шэрэг-шэ, тракторист ба шофер, модо урадхуулагша бүхэнэй өөрынгөө хү-дэлмэрини удхашанарые бүрин ойл-гохыен туйлаха шухала. Тинхын тулада партийна организацинууд нийтэ-политическэ хүдэлмэрини али олон формонууд болон методуудые шадамараар хэрэглэхэ зэргэтэй.

Республикын ой модоной пред-приятинуудай партийна организаци-нууд олонитын дунда политиче-скэ хүдэлмэрини хэмжээ эрид дээшлүүлжэ, модо бэлдхэлгээр гүрэнэй түсэбэе бэлсүүлгэдэ шэнэ шэнэ амжалтанууды туйлаха бай-һанинһэ лабтай.

Ороной полинууд дээрэ

Таджикстанай урда районуудай колхозууд тоһото лёной элбэг баян ургаса ургуулба. Ургаса болбол захстанда хуурай ба халуун аана болжио, бороожоо, Бороо республикын бүхы районууд-орожо, ногооной, ороһото ба-тескэ культурануудай ургалга-йнаар нүлөөлбэ.

Лазовско областин Лазовско ой полинууд дээрэ элбэг баян та ургажа байна. Ороһон бо-азарые найнаар дэбтэжэ, бу-культурануудай ургасые түр-эбэ. Намарай хара тархан ба шэ-э хаа-хаанагүй колосложо-на. Колхознигууд механизатор-тай хамта таряанай койһоноо-нар харууһална, хурьһые шинг-ийлгахын түлөө, полинуудые байлгахын түлөө тэмсэнэ.

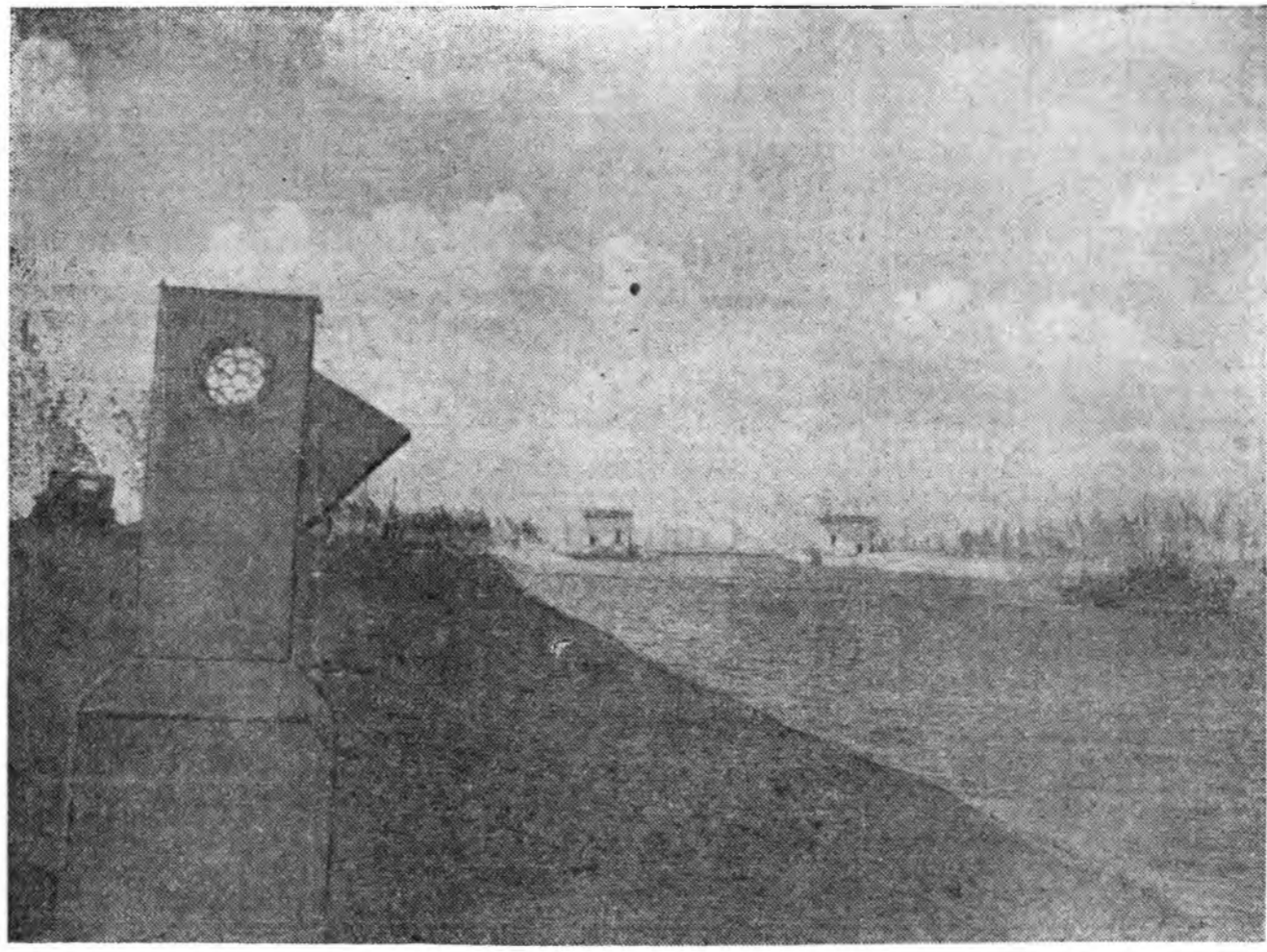
Манай ажахын амжалтанууд, тэдэнэй удаан саг соо бата бэхи байлгань партино-эмхидхэлэй ба партино-политическэ хүдэлмэри-һөө бүримүһэн дулдыдадаг. Энээн-гүйгөөр манай амжалтанууд ойр зуурын амжалтанууд болоод, саа-шаддаа үрэ үндэһгүй байжа боло-хо юм гэжэ нүхэр Сталиной хэлэ-һэн заабаринс ханажа, модошодой дунда политическэ хүдэлмэри үргэ-нөөр ябуулха, тэрэнэй хэмжэээ эрид дээшлүүлэхэ шухала.

Мүнөө леспромхоз бүхэнэй партийна организаци модошодой дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэрини бүхы хэмжээгээр ябуулха, социалистическэ мүрысөө үрэ ехэ-тэйгээр дэлгэрүүлхэ зэргэтэй. Тин-хын тулада үйлдэбэрини шиндхэ-хы участогууд дээрэ коммунист-нууд болон комсомолцуудые ша-дамараар хубаарилан табиха хэ-рэгтэй.

Июнин 5-най 0 час 0,2 минута-да бүхы электротүхээрлэнүүдэй, генераторай, трансформаторнуудай ба подстанции эсэсэй шалгалта боложо эхилбэ.

Угөөгүүр болоходо туршалга-нууд дүүргэгдэн байба. Туршал-гануудай амжалтатыйгаар дүүргэ-дэһэн тухай мэдээсэл хаа хаангүй түргэнөөр дуудлаба. Гидроузелей барилгын бүхы районуудһаа ГЭС-эй байһан тэвшэ автомашинууд эр-бэ. Олон зуугаад барилгашад ба олон тоотой айлашд түрүүшын гид-роагрегатые ашаглалгада оруулгын гайхамшагта событиие тэрэнэй гэршэнэр болон хараба.

Ашаглалгада оруулагдахаар бэл-эн болоод байһан гидроагрегатад дэргэдэ мүнөөдөр турбинин аха-лагша машинист Лещинская, ма-шинист Аввакумова, электрослесарь Поляков, дежурца инженер Лука-

СУДНААР ЯБАЛГЫН ВОЛГО-ДОНСКОЙ БАНАЛ. Берславска заһабарилта-хаалгын воротануудай дэргэдэхи участок. ТАСС-эй фотохроника.

Коммунизмын агууехэ барилганууд дээрэ

Цимлянска ГЭС түрүүшын промышленна ток үгэбэ

РАБОЧИИ ПОСЕЛОК ЦИМЛЯНСКИЙ, июнин 6. (ТАСС). Мүнөөдөр Цимлянска гидроэлектростанци түрүүшын промышленна ток үгэбэ. Тини Цимлянска гидроузел дээрэ барилга-хабсаралгын гол хүдэлмэринүүд дүүргэгдэбэ. Гидроузелей түхээрлэнүүдэй бүхы комплекс ашаглалгада оруулагдаба.

Июнин 5-най 0 час 0,2 минута-да бүхы электротүхээрлэнүүдэй, генераторай, трансформаторнуудай ба подстанции эсэсэй шалгалта боложо эхилбэ.

Угөөгүүр болоходо туршалга-нууд дүүргэгдэн байба. Туршал-гануудай амжалтатыйгаар дүүргэ-дэһэн тухай мэдээсэл хаа хаангүй түргэнөөр дуудлаба. Гидроузелей барилгын бүхы районуудһаа ГЭС-эй байһан тэвшэ автомашинууд эр-бэ. Олон зуугаад барилгашад ба олон тоотой айлашд түрүүшын гид-роагрегатые ашаглалгада оруулгын гайхамшагта событиие тэрэнэй гэршэнэр болон хараба.

Ашаглалгада оруулагдахаар бэл-эн болоод байһан гидроагрегатад дэргэдэ мүнөөдөр турбинин аха-лагша машинист Лещинская, ма-шинист Аввакумова, электрослесарь Поляков, дежурца инженер Лука-

шев ба бусад түрүүшын хүндэтэ вахтада жасган байна.

Цимлянска ГЭС-эй түхээрлэн-нүүдые бүтээһэн Ленинградска заводуудай түлөөлгөшэд приборнууды, агрегадай узелнуудые үшөө дахин шалган харана. Тэдээнэй гараар бүтээгдэһэн машина ток үгэжэ эхилхээ байба.

7 час 40 минутата Цимлянска ГЭС-эй шинэүүдтэ Ростовэнергын системһээ напяржени үгтэнэ. Сэдхэл хүдэлгэмэ минутанууд болоно. 9 час 25 минутата управле-нин пультайн байһан дотор байһан Ростовэнергын главна инженер нүхэр Смирнов Ростовэнергын диспетчер нүхэр Ракотвай телефоноор харилсажа, тэрэнцэ нимэ захиралта үгэнэ:

—Хэды минута болоод, Цимлянска ГЭС параллельнэ хүдэлмэридэ оруулагдахан гэжэ Шахтинска ба Несветайска электростанцинуудта дуулагты.

Генераторай напяржениин Ростовэнергын системын показатель-нуудтай зохилохоорнэ, 9 час 30 минутата, синхрооскопной стрелкэ нулевой линидэ ошоно. Тинхэдэнэ Цимлянска гидроузелей барилгын главна инженер К. С. Иванов нимэ команда-үгэнэ:

Суднатууд Чапуриковска шатаар үнгэрбэ

СОЛЯНКА. (Сталинградска област), июнин 5. (ТАСС). Мүнөөдөр үгэөгүүр эргэ булэг суданууд долоодохи ба наймадахы шлюзууд-ээр үнгэрбэ. Дүрбэн дебаркадер-нүүдые бугсиралаһан № 306 тепло-ход Москвагай сагаар 7 час 40 ми-нутата юһэдэхи шлюздэ хүржэ

эрэбэ. Бүхы суданууд тэрэ дары камера дотор орожо, бетоно ханын дэргэдэ зогсоод, арбан метр дээшэ үргэгдэнэ.

Суднатууд Чапуриковска шлю-зүүдые үнгэрөө. Тэдэнэр каналда ороод, саашаа дабхижа ябана. Но-гоон ковероор хушагдаһан үргэн ехэ тала оршон тойрон нэмжынэ. Ур-дань — Варваровска, Берславска, Карповска водохранилищинууд. Ка-налай эрьенүүдһээ: «Нүхэд уһан-замшад, найн ябагты!» гэһэн хаш-хараанууд дуудлана.

Урда-Украинска каналай барилгашадта бүгэдэарадай туһаламжа

ЗАПОРОЖЬЕ. Мокрое гэжэ станцида ойро, Урда-Украинска каналай эхи абаха газарта ерэнэн түрүүшын алхалдаг экскаватор туй-лай ехэ стрелага өөднэ бодхообо. Энэ гайхамшагта машинные новократаторешууд бүтээһэн байна.

Урда-Украинска каналай барилга-да шэнэ техникэ үдэр бүри ерэнэ. Зам харгын машина бүтээлгын Осипенковскэ заводой делегаци эндэ

наяхан ерэнэ. Тэрэ хадаа тус пред-приятини коллективэй 3-дахн квар-талайнгаа түсөөбөр бүтэһэн 15 хү-сэтэ скрепернууды асарһан байна. Ленинградһаа, Ярославһаа, Днепротетровскһоо зарында электротраншпунуд, центробежнэ насо-сууд ба ленточнэ транспортернууд ерэнэ.

Куйбышевска гидроузелей шлюзүүдэй механизмууд

ЛЕНИНГРАД. «Гидростальпро-ект» гэжэ Ленинградска конторо Куйбышевска гидроузелей шлюзүү-дэй түхээрлэнүүдэй техникескэ проект зохиёжо дүүргэбэ. Суднаар-ябалгын Волго-Донской каналай шлюзүүдэй бүхы гидромеханизмууд энэ организациин инженернүүдэй

проектнүүдээр байгуулагдаһан байна. Проект зохиёгшод бни болоһон дүй дүршэлөө хэрэглэн, Волжско ехэнүүд пароходууды, ашаатай суданууды, туйлай ехээр наалаг-даһан баржанууды шлюзэлгэ хан-гажа шадха шлюзөөв гидромеха-низмуудай шэнэ конструкци зохиё-

гоо. 120—250 тоннын хэмжээтэй ашаа үргэхэ шлюзөөв металлческа воротануудай механизмууд диспет-черскэ централяна пунктһаа автома-тическаар хүдэлгэгдэжэ байха юм. Хүдэлдэг воротануудай меха-низмуудай шэнэ системын проект зохиёгдоо.

Республикын аймагуудта хабарай тарилгын, пар хахалалгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министрествын 1952 оной июнинин 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

АЙМАГУУД	Ярвоон культуранууды тарилгын үлэс	Түрээ тооло элэснэ боло-хо ороһо тарилгэ	Түрээ халһаг-гана
Байкало-Кударын	94,3	—	68,7
Кабанскын	91,5	1,6	65,0
Хойто-Байгалай	90,2	—	—
Прибайкальска	87,8	—	42,6
Түнхэнэй	86,1	2,6	62,9
Баргажанай	84,7	—	30,3
Тарбагатайн	84,4	0,7	42,0
Хэжэнгын	84,1	—	40,7
Мухаршэбэрэй	82,4	1,5	37,3
Хорини	82,1	4,6	49,6
Курумканай	82,0	5,8	24,9
Бичурын	81,5	—	50,0
Кяхтын	81,4	15,8	21,9
Иволгын	80,5	0,5	56,7
Занграйн	79,9	—	48,6
Яруунын	78,8	14,2	66,9
Сэлэнгын	78,1	34,0	52,4
Кударын	77,3	2,6	28,0
Закаменай	75,2	—	13,2
Торини	73,1	—	31,2
Зэдын	71,6	12,8	50,0
Баунтын	52,2	4,0	—

Ороһото культуранууды тариха болзор үни хада үнгэрөө. Тээд зарим аймагууд мүнөө хүрэтэр гре-чихээ байтагай овёсшые тариха дүүргээдүй байһаар. Элд культуранууды тарилга имангайа республикын тарьянажал ехэтэй Бичурын, Мухаршэбэрэй аймагуудта унж-гайруулагдана. Жэшээнэ, Бичурын аймагай колхозуудта 4 мянган гектар ороһото культуранууд, тэрэ тоодо 2 мянган гектар овёс тари-даадуу. Мухаршэбэрэй аймагай ороһото культуранууды тариха түсэб 95 процент дүүргэгдэ. Мүн Баргажанай аймагай колхозуудта 600 гаран гектар овёс ба гречиш таригдаагүй байһаар.

Олонхи аймагууд мүнөө хүрэтэр хартаабха буулгажа дүүргээдүй байһаар. Кяхтын, Хэжэнгын, Зэдын ба Торини аймагууд хартаабха буулгажа түсэбөө оройдоо 45—58 процент дүүргэһэн байха юм.

Мүн Занграйн, Хэжэнгын, Зэдын, Закаменай, Иволгын ба бусад аймагуудта овёш, тэжээлэй корне-плодууды, силоснэ культуранууды болон олон жэлэй ногоо тарилга тэсэшгүйгөөр удааруулагдажа байна. Элд культурануудай тарил-га тон ойрын үдэрнүүдтэ дүүр-гэгдэхэ ёһотой.

Пар хахалалга юрэнхы дээрээ ехэ гүрэгдэлтэй ябана. Пар хахалалгаар гүрэнэй тогтоохон болзор июнин 10-да үнгэрхэнэ. Тээд республикын олонхи аймагууд энэ хүдэлмэрини түсэбэй хахадшые дүүргээдүй, Закаменай, Кяхтын, Кударын, Ку-румканай, Баргажанай ба Торини аймагуудта пар хахалалга илан-гайа муугаар ябуулагдана. Зака-менай аймагта үнгэрэгшэ 5 хо-ног соо оройдоо 125 га, Кяхтада—314 га хахалагдаа. Энэ хүдэлмэ-рини ехэ гээдэлые усдахын тула тарилгада хабадалаггүй бүхы тракторнууды болон мори унае мэнэ гэнээр гаргаха хэрэгтэй.

Гүрэндөө тарья тушаана

БАКУ, июнин 5. (ТАСС). Азербайджанай колхозууд тарья хурял-ын түрүүшын үдэрнүүдтэ эхи-лэн гүрэндэ тарья тушаана, Казн-Магомедскэ, Хиллинскэ ба Евлахска районуудай олон колхозууд шэнэ ургасын ячмень тушаажа, түрүүшын квантануудые абаа. Евлахска районий Сабырын нэрэм-жэтэ колхозой гэшүүд гүрэндэ яч-мень тушааха уялгая дүүргэбэ.

Социалистическэ Ажалай Герой

КИЕВ, июнин 5. (ТАСС). Үн-гэрэгшэ жэлдэ гахай бүхэнһөө 25 поршоско абажа түлжүүлһэн За-карпатска областин Ужгородско округой Сталиной нэрэмжэтэ кол-хозой гахайшын Анна Павленк гэг-шэдэ Социалистическэ Ажалай Ге-ройн нэрээрэтэ олгохо тухай СССР-эй Верховно Соедэй Президиумэй Указ мүнөөдөр толилогдоо.

ПАРТИЙНА АЖАБЯДАЛ

ВКП(б)-ийн Баунтын айкомой пленум

ВКП(б)-ийн Баунтын айкомой VI пленум болохыг, партиийн айкомой хүдэлмэрийн тусгай асуудал зүблэн хэлсэгдэв. Энэ асуудалаар партиийн айкомой секретарь нүүхэр Т. Дычко ба ВКП(б)-ийн обкомой секретарь нүүхэр П. М. Петухов элдхэлдэгдэв хэвчэн байна.

Пленум дээр ВКП(б)-ийн айкомой хүдэлмэрийн: ехэнүүд дутуу нууд элрүүдэгдэв. Партиийн айком болбол ажыхын ба культурина байгуулаллыг хэлрхэйшээр хүтэлбэрлэдэг, аймгийнгаа онсо өөр байдалыг харагдаа абадаггүй, промышлениа предприятиуудай хүдэлмэрийн байжаруулалдыг агнуурийн олзоборилгыг хүлжөөлгэдэ аймгай партиийна организациин анхдалыг хандуулдэггүй байгаа.

Партиийн айком, тэрэнэй тагуудай партиийна эхин организацинуудын том хангалтаггүйг хүтэлбэрлэнэ. Ийнхэлээ тэдэнэй хүдэлмэри муугаар табигдирхай байна. Парторганизаациин секретарьнуудтай саг үргэлжлэн хүдэлмэрийн ябуулагдаггүй дээрэнээ тэдэнэры олоор тэлгэхэ ушрнууц гайраа, 1951 оной турша соо партиийна эхин организаацинуудай 25 секретарьнууд тэлгэгдэв.

Аймагай зарим предприятинуудай, Сталиной, «ВМАССР-эй арбайжэлэй ой», Мэлоотовой тэрэмжэтэй колхозуудай парторганизаацинууд (секретарьнуудын нүүхэд Балданов, Лошинов, Корытов) эмхидхэлэй-нигитэй бэй политическэ хүдэлмэри тонуулар ябуулдаг, парти ба правительствын шиндхэбэригүүдэ хүдэлмэрийг болон колхознуудтай дутуу нууд тайлбарилдаг байха юм.

Зарим партиийна организацинууд хүдэлмэрийн тусгай табигдаггүй, партиийна суглаануудыг үсөөнөөр, ийден дооли хэмжээндэ үнэргэдэг байна. Жэшээхэдээ, райпромкомбинатай, Калининэй тэрэмжэтэй колхозной партиийна организацинууд найман харья турша соо оройдоо нэгэ — нэгэ партиийна суглаануудыг үнэргэв.

Коммунистуудыг хүмүүжүүлэхэ, ажал хэрэгтэй тэдэнэй партиийна харюусалгыг дээшлүүлэхэ талаар партиийна организацинууд тулаар тэмсэнэ. Коммунистууд хадаа эдэхитэй партиийна хүдэлмэридэ гүйсэд хабаадуулагданагүй.

Олон предприятинууд ба колхозуудай партиийна эхин организацинууд административн гу, али колхозой правленийн ажыхын ябуулгыг муугаар хинадаг, заримдаа тэдэнэй хүтэлбэрлэгшэдэй орондоо хүдэлмэрилдэг баримтанууд үзэгдэнэ.

ВКП(б)-ийн айком, тэрэнэй пропаганда ба агитациин тагаг коммунистуудай партиийна хуралсалыг, нийтэ-политическэ хүдэлмэрийн гон хангалтаггүйг хүтэлбэрлэнэ. Тиймэнээ «1-е мая», «III пятилетка», Сталиной нэрэмжэтэ болон бусад зарим колхозуудай парторганизаацинуудта эмхидхэгдэнэ кружогууд ба политгургуулинууд муугаар хүдэлмэрилжэ, программа материалла үзэлгөөр ехэ гээгдэлдэ ороо. Партиийн түүхэ ба теорин бэээ даагаад шудалагнадаг хуралсал тон муугаар эмхидхэгдэнэ байна. Клубууд, уншалгын байшангууд, библиотекэнүүд хангалтаггүйг хүдэлмэрилнэ. Лекционы пропаганда тулаар табигдэнхэй.

ВКП(б)-ийн айкомой секретарьнууд, бюорогой гэгшүүд, партиийнүүд болон колхозуудта үсөөн ябадаг, нотагуудтай байдалыг найн мэдэхэггүй юм. Аймагай партиийна организацинда шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл тулаар дэлгэрүүлэгдэнхэй гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдэв.

Партиийн айкомой хүдэлмэрийн дутуу нуудыг ВКП(б)-ийн обкомой бюоро хага саг соош элрүүлэхэ гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэхэ зуураа, айкомой секретарьнууд нүүхэд Дычко, Баранов гэгшэдэй хүдэлмэрийн дутуу нуудыг хурсаар шүүмжэлэв.

ВКП(б)-ийн айком ба аймгүйсэдком колхозуудыг муугаар хүтэлбэрлэнэ, экономикынь гүнзгэггөөр шэжэлнэгүй. Хойто зүгэй колхозуудай үйлдбэрийн гол шалбаринууд болохо агнуурийн олзоборилго, ороонуудыг ба ангуудыг үсхээрилгэ тулаар эрхилдэгдэнэ. Колхозуудыг мал үсөөнтэй, тэдэнэ олоор түбэйрдэг, ашаг шэмэ багатай юм. Хүдэлмэй база байгуулха талаар хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Тэршэлэн колхозуудта тарьян ажал хүтжөөхэ хэрэг хүсэд тооглоногүй. Колхозуудыг эмхидхэлэй-ажыхын талаар бэхжүүлхын, хүдөө ажыхын артелиин Уставыг наринаар сахихын түлөө парторганизаацинууд ёһотойгоор тэмсэнэгүй.

Пленум болбол зүбшэн хэлсэлэн асуудалаараа дэлгэрэнгы тогтоол гаргажа, партиийн Баунтын айкомой хүдэлмэри тухай, ВКП(б)-ийн обкомой бюорогой тогтоолыг дүүргэхэ талаар шухала хэмжээнүүдэ хараалаа.

Пленум хадаа нүүхэр Барановой ондоо хүдэлмэридэ ороһотой дашарамдуулан тэрэниэ партиийн айкомой хоёрдох секретарийн уялгана сүлөөлөөд, айкомой хоёрдох секретаряар нүүхэр Г. Д. Мангаевыг хунгаа.

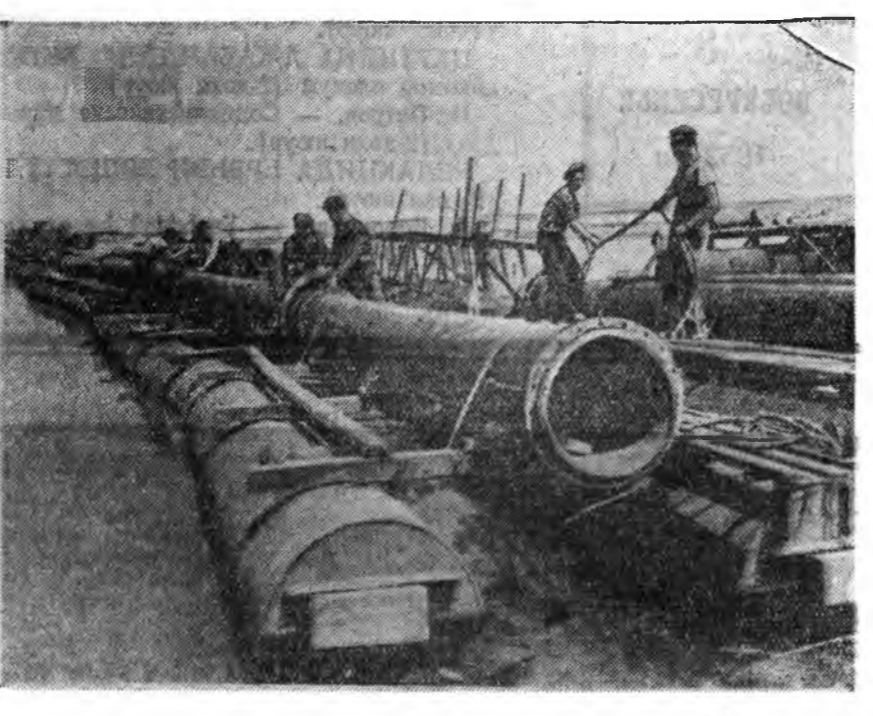
Парторганизаацинуудай секретарьнуудай семинар

Колхозуудай ба МТС-үүдэй партиийна организацинуудай секретарьнуудай ээлжээтэй семинары ВКП(б)-ийн Хорин айком нахан үнэргэв. «Колхозуудыг эмхидхэлэй-ажыхын талаар бэхжүүлгэ ба партиийна организацинуудай зорилго» гэжэ асуудалаар ВКП(б)-ийн айкомой секретарь нүүхэр Р. Санжиев, «Колхозуудай правленийүүдэй ба МТС-үүдэй дирекцинуудэй ажыхын ябуулгыг хинаха тухай» асуудалаар партиийн айкомой секретарь нүүхэр Н. Рудакос семинарта хабаадагшадта лекцинуудыг унша.

Мүн айкомой хүдэлмэрилэгшэд партиийна хүдэлмэрийн асуудалнуудай инструкторна элдхэлдэгдэв хэвчэн байна.

Семинарта хабаадагшад хүдэлмэрийн гүйсэд дүршл тухай хөөрлөө. Социалистическэ мурьсөө партиийна организациин зүгнөө хүтэлбэрлэг тухай Удын сомоной Сталиной нэрэмжэтэй колхозой партиийна эхин организациин секретарь нүүхэр Очиров элдхэл хэвчэн байна.

С. Ринчино.

Туркменск ССР. * Главна Туркменскэ каналай барилгада хэрэгтэй хүсэтэ землярядууд Аму-Дарыалай эрье дээрэхэ Чарджоуска судна заһабарилгыг заводой зарим соо хабаргагдана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: монтажиноуудай бригада тамагта нуульноводы хабаргалжа байна. ТАСС-эй фотохронико.

Шахтёрой үдэрэй хүндэлдэдэ

Социалистическэ мурьсөөн бүри үргэдэнэ

Шахтёрой үдэры ажалтай шэнэ амжалтануудаар угтахын түлөө Галууга-Нуурай шахтёрнууд социалистическэ мурьсөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна. Навалоотбойшөгүүд, крепильшөгүүд, врубовая машинны машинистнууд, электровозчикнууд болон бусад өөһэд хоорондоо мэрэгжэл мэрэгжэлээрээ мурьсэн, горьтой амжалтануудыг туйлава.

Нүүрлэ малтаха ба тэрэниэ хэрэглэгшэдтэнэ ашаалжа эльгэхэ талаар май харын даалгавар эндэ холо үлүүлэн дүүргэгдэв. Элдхэн горнягууд республикын промышлениа болон транспортна предприятинуудта хэлэн зуун тоно эрхим найн шанартай нүүрлэ түсбөө галуур эльгээн байна.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советэй депутат нүүхэр Тимофей Филиппович Рыбак гэгшын хүтэлбэрлэгдэ № 5 шахтын коллектив социалистическэ мурьсөөндэ түрүүлжэ ябана. Тус коллектив 5 харынгаа түсбөө холо үлүүлэн дүүргэгдэ, 5 эшелон нүүрлэ түсбөө галуур малтажа хэрэглэгшэдтэ эльгээн байна. Энэ амжалтануудыг туйлахын тула шахтын коллективэй хүтэлбэрлэгшэд шахтёрнуудай ажылыг зүбөөр эмхидхэн, социалистическэ мурьсөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн байна. Мүн хүсэтэ механизмуудыг зүбөөр ба дүүрэнээр ашаглахын түлөө тэмсэнэ.

Энэ жэлэй майн 30-най үдэр тус шахтын коллектив барандаа стахановска вахтад жагсан, май ха-

рынгаа даалгаварныг холо үлүүлэн байна. Горно-промышлениа хургуули нахан дүүргэлэн залуу шахтёрнууд нүүхэд Самбо Ардуев, Х. Валиев, Ф. Павлов, Нефантаев болон бусад ажалтай үндэр бүтээг туйлагдаг стахановцууд болохтой.

Тус шахтын коллективтэй мурьсэдэг № 2 шахтын коллектив майн харын түсбөө амжалтагтайгаар дүүргэгдэ, 250 тоно эрхим шанартай нүүрлэ түсбөө галуур малтаган байна. Энэ коллективтэйхид иматта графигай ёһоор ажаллана. Тийхэлээ № 33 валын коллективтэй шахтёрнууд 160 метр гүнзгэтлэ нүүрлэ малтаха зуураа, мүн лэ ехэ амжалта туйлана. Мүнөө энэ коллективтэйхид сүүдхэ бүри хэлэн арбаад тоно нүүрлэ түсбөө галуур малтана.

Хуушанай шахтёр нүүхэр А. Петрусенко врубовая машинны машинистаар хүдэлмэрилхэдөө машинала эрхим найнаар харууналжа, тэрэнэй хүсые гүйсэдөөр ашаалгана. Тэрэнэтэй мурьсэдэг залуу шахтёрнууд нүүхэр Радна Намжилэв, Васильей Судомойкин гэгшэд үдэрлэн даалгаварныг 30—50 процентээр үлүүлжэ, социалистическэ мурьсөөндэ түрүүлжэ ябана. Коммунист нүүхэр Литюшкин үдэр бүри 2-шоо үлүүлгэ нормо дүүргэнэ.

Мүнөө республикын шахтёрнууд советскэ шахтёрнуудай найдарыг ажалай амжалтануудаар угтахын түлөө социалистическэ мурьсөө бүри хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлжэ байна. П. Петров.

Амжалтануудаа гридхана

Многопромышленной системын «Красный производительник» гэжэ олзоборилгын артель (түрүүлэгшэнь нүүхэр Селин) извёстко, хирпни-сэ болон бусад шухала зүйлүүдэ үйлдбэрлэн гаргадаг юм.

Мүнөө тус артельдэ хирпни-сэ үйлдбэрлгын сезон эхлэв. Энэ сезон соо 200 мянгаа дошо бэш эрхим шанартай хирпни-сэ үйлдбэрлгын түлөө социалистическэ мурьсөө эндэ үргэдэжэ байна.

Жэлэйнгэ үйлдбэрийн даалгаварны Агуехэ Октябрийн 35 жэлэй ой хүртээр дүүргэхэ уялга абаад, коллективтэй гэгшүүд тэрэнээ амжалтагтайгаар дүүргэжэ эхлэв.

Өдөдөлий цехын мастернууд стахановцууд Татьяна Цыренжапова, Е. Д. Дубчинова, сабханя цехын мастернууд нүүхэд П. Грыдича, Иванов, Мартынова болон бусад үдэр бүри хоёр нормо дүүргэдэг болонхой. И. Баженов.

хой хэмжээ-ябуулга хараалхан байна. Тэрэнэ бээлүүлэгдэжэ захалаа. 1952 ондо хүдөө ажыхыг хүтжөөхэ гүрэнэй түсбөө болзороһоно урид дүүргэжэ, Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаатаха кандидат болохын түлөө тэмээл үргэнөөр ябуулха шухала. Энэниэ большевистскээр толгойлохо, түрүү үргээе бээлүүлэн үлгээр жэшээ харуулха гэжэ хүдөөгэй коммунистуудай, комсомолецнуудай хүндэтэ уялга болно.

Хүдөө ажыхын хүдэлмэрилэгшэд! Газартарялалгай культура дээшлүүлхын, тарьялан ба сабшалангай ургасыг улам ехэ болгохын, малнуудай тоо олошоруулха ба ашагшэмынь арбидлахын, тэдэнээ тэжээд ба байраар бүрэн хангахын, нитынгээ баялинуудыг улам ехээр хүтжөөхын түлөө тэмсэнэгүй!

Хүдөө ажыхын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаатаха кандидат бологшотой туйлалтануудыг газетэнүүдтэ үргэнөөр толилох, радиоогоор дамжуулан тунхаглаха, тэдэнэй лекци ба хөөрөнүүдэ эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Бүхы бригадаараа, фермээрээ, колхозоороо, МТС-ээрээ, аймагаараа кандидат болохын түлөө тэмсэхэ шухала.

3. Ариг сэгэры сахилга тухай

Нийтэ соёл болбосоролой улам урган бадархатай хамга, ажалшад дундахн санитарна культура саг үргэлжэ дээшлэнэ. Тийн, хүн зон ариг сэгэры гурим наринаар сахихыг, элдэб үбшэнүүдхэ бээ нэргылхэ арганууд тухай мэдэхыг хүсэдэг байха юм.

Зүгөөр, санитарна инспекциин, санитарна комиссин муугаар хүдэлмэрилхэнөө, колхозуудай ба эхн зургаануудай хүтэлбэрлэгшэдэй тунайгаар хандаһанһаа, Советүүдэй гүйсэдкомуудай зүгнөө хяналтын дутамагнаа шалтагаалан зарим тосхонууд, деревинүүдтэ санитарна гэгээрэлэй хүдэлмэри тон тулаар ябуулагдана. Энэ талааршэ Баунтын аймагай Багдарин тосхонны абаад үзэ. Тэндэхэ эхнэй зургаануудай хэрэгсэгэггүйгөө гэжэ гү, али харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа болохо Багдаринэй улицануудта, оградууд соогуур ботшорой удаан арилгадангүй хэбтэг, элдэб буртаг зүйлүүд хаа хамаагүй хаялдаг. Тээд, аймагай саниспекциин хүдэлмэрилэгшэд, Багдаринска сельсовет зохио анхарал табинагүй гэжэ манай селькорууд мэдэсэнэ.

Ариг сэгэры наринаар сахилга дулаанай сагта (хабартаа, зундаа, намартаа) илангаяа ехэ удхашанартай. Тиймэнээ, саниспекцинууд, санитарна комиссинууд, нотагай Советүүд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд зоний дунда элдхэл, лекци ба хөөрлөөнүүдэ үргэнөөр эмхидхэхэ, саг үргэлжэ шалгалта хэхэ, дугуунуудай элрүүлэгдэнэ дари шагна хэмжээ абаха ёһотой. Улицануудта, оградууд, усдабаныуд соогуур холлодо сэгэр байлгана, буртаг зүйлүүдэ тухай заагдана газарнуудта хаяха, худагуудыг сэгэрлэхэ ба найнаар хааха, гэр бүхэндэ санитарна гуримуудыг наринаар сахиха, үе үе дезинфекция хэжэ байха шухала.

ТАСС-эй буруушаалга

Франс пресс гэжэ французска агентство болбол баруун-германска «Дер Шлезир» гэжэ фашистска гэнэн линеер польско-германска хилэн тогтоодоһон тушаа СССР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин «Курьер Варшавский» газеттэй ба Польско хэлбэлэй агентствын корреспонденттэ мэдүүлгэ хэвчэн хэбэртэй мэдээсэлэраана.

ТАСС болбол Польшын хилэн тухай гү, али ондоо нумэнэ И. В. Сталин польско газеттэй корреспонденттэртэнь, ондоо али нэгэн хүндэ ямаршы мэдэхэгүй, Франс пресс агентствын хилэн мэдээсэл хадаа хууль худал хуурмаг зүйл мүн гэжэ дүүлхээр түлөөлэгдэнэ байна.

Модо урадхуулга дээрэ

Механизмын хүсые гүйсэд ашагланагү

Модо урадхуулгын эхилхэнээ хойшо уһанда оруулагданахэ хэмжээнэй модон зуурандаа хахашоо. Энэ юун дээрэнээ болобо гэхэдэ, Удэ голый эрьсөнүүд модо урадхуулгын сезондо түгээ бэлдэхэгдэгүй байнаар. Галина, урда жэлүүдтэ урадхуулагдангүй үлэшлэн 300 гаран мянган кубометр молон энэ хүдэлмэридэ ехэ хаад ушаруулна. Тээд, энэ модонуудыг дууһынь урадхуулжа абаха талаар модо урадхуулгын Удын конторын коллектив муртэй юумэ хэхэдэй байнаар. Мүн Онохойн лескомбинатай рейдовэ участогууд аяар 27 мянган кубометр модо элэн жэлэй туршала уһан соош хэбтүүлэн, модо урадхуулгын темпыг барнжа байна.

Модо урадхуулгын эхилхэнээ хойшо уһанда оруулагданахэ хэмжээнэй модон зуурандаа хахашоо. Энэ юун дээрэнээ болобо гэхэдэ, Удэ голый эрьсөнүүд модо урадхуулгын сезондо түгээ бэлдэхэгдэгүй байнаар. Галина, урда жэлүүдтэ урадхуулагдангүй үлэшлэн 300 гаран мянган кубометр молон энэ хүдэлмэридэ ехэ хаад ушаруулна. Тээд, энэ модонуудыг дууһынь урадхуулжа абаха талаар модо урадхуулгын Удын конторын коллектив муртэй юумэ хэхэдэй байнаар. Мүн Онохойн лескомбинатай рейдовэ участогууд аяар 27 мянган кубометр модо элэн жэлэй туршала уһан соош хэбтүүлэн, модо урадхуулгын темпыг барнжа байна.

Мүн урадхуулагдангүй үлэшлэн олон мянган кубометр барилгын модон гол горхонуудай эрьсэр хэдэн жэл соо үмхиржэ хэбтүүлээр. Энэ жэлдэ отодоһон модонуудыг урадхуулхатай хамта, урда жэлүүдтэ үлэшлэн модонуудыг урадхуулжа, аралай ажыхын хэрэгсэлдэ зориулха талаар «Бурмонголлес» трестын ба модо урадхуулгын предприятинуудай хүтэлбэрлэгшэд эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдуй.

Тус конторын № 1 мелоратив барилгын участок «ТЛ-3» мелиоратив элекролөбөдкээр модо уһанда биха талаар багабэшэ худам хэхэ эхилхэн юм. Тээд, энэ хүдэлмэридэ трестын ба конторын мелиоратив-техническэ хүдэлмэрилэгшэ оперативна туйлаамжа үндэргүй дээрэнээ механизмуудыг үшөөл муугаар ашаглагдана. Модо урадхуулгын Черемуховскэ участкайхид «СУТЛ-1» маркын универсальна тракторны модо урадхуулгата оройшэ ашагладаггүй дээрэнээ модо урадхуулгай гэгэлэнги тогуудай нэгэн болошоод байна.

Модо урадхуулгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд уһан соо үлэшлэн молонуудыг гангал гол горхонуудай эрьсые бүхэжүүлгэд хэрэглэхэ гэнэн бүтэхэгүй панал гаргадаг зандаа. Модо урадхуулгата хэрэглэгдэхэ хүсэтэ механизмуудыг дүүрэн ашаглабал, энэ модонуудыг саг соош уһанһаа татажа абаха арга боломжо модо урадхуулгын предприятинуудта дүүрэн бин. Тээд, энэ талаар мүн лэ ехэ хэн дутагдалнууд бин байнаар. Жэшэнь, Черемуховска леспро-

Модо урадхуулгын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд уһан соо үлэшлэн молонуудыг гангал гол горхонуудай эрьсые бүхэжүүлгэд хэрэглэхэ гэнэн бүтэхэгүй панал гаргадаг зандаа. Модо урадхуулгата хэрэглэгдэхэ хүсэтэ механизмуудыг дүүрэн ашаглабал, энэ модонуудыг саг соош уһанһаа татажа абаха арга боломжо модо урадхуулгын предприятинуудта дүүрэн бин. Тээд, энэ талаар мүн лэ ехэ хэн дутагдалнууд бин байнаар. Жэшэнь, Черемуховска леспро-

Модо урадхуулгын хүдэлмэриг хурдадхана

Сагай уларилай байдалһаа дулдамжа модо урадхуулгын сезон энэ жэлдэ нилээд гээгдэжэ эхилхэн байгаа. Гэбэшье, модо уһанда татажа май харын түсбэ бүхы дээрээ үлүүлэн дүүргэгдэ. Модо урадхуулгаар шиндэхы нуури эвэлдэг Удын конторо, мүн Баргажанай ба Байкальска леспрохозууд модо уһанда татажа даалгаваринуудта холо үлүүлхэн байна.

Модо урадхуулгын хүдэлмэриг эрэхэ сезонно хүдэлмэрилэгшэ минил 72 процентэнь эрээ. Баранай, Курумканай, Кабанскын ба туйлаа колхозууд-сезонинууд эльгэхэ түсбөө холо дүүрэн байнаар. Оронго гол дээрэ урадхуулгата сезонинуудыг гээхэ ёһотой байһан Сэлэнгын магай колхозууд сезонинууд эльгэхэ түсбөө холо дүүрэн Сэлэнгын леспрохозыг гээхэ байдалда оруулахэ байна.

Гэхэ зуура, Сэлэнгын ба Итацнын леспрохозууд модо уһанда татажа май харынгаа график дүүргэнгүй, гэгдэнги байдалда орошоо. Тиймэнээ урадхуулагданахэ модонуудыг уһанһаа татажа абаад, хэрэглэгшэдтэнэ ябуулха түсбэ дүүргэгдэнгүй.

Баргажан урда тээ модо урдажа дүүргэхэ ёһотой бийһан Бурмонгол леспрохозой коллективдо урадхуулгыг топ ханнагшэ гөөр ябуулха, энэ хүдэлмэрийн халдаха туйлаан хүргөөд байна.

Промышлениа предприятинуудыг болон шахтануудыг барилгын модоор тайлагаргаггүй хангажа байха ёһотой. Онохойн лескомбинатай, Сэлэнгын леспрохозой коллективүүд модо ашаалха май харынгаа даалгаваринуудыг арайхан гэжэ 13-һаа 41,9 процент хүртээр дүүргэгдэ, шэнэ барилтануудай хүдэлмэридэ һаад тойбо татажа байнаар.

«Бурмонголлес» трестын ба урадхуулга леспрохозуудай аймагуудай хүтэлбэрлэгшэд бол модо урадхуулгын хүдэлмэриг тохёолдоһон элэ ехэ дутуу нуудыг ойрын үдэртэ усадхажыг лөө оперативна хэмжээ абаха ёһотой. М. Оми.

Дутагдалнуудаа ябууд усадхана

Республика дотор заһана барилгын сезон эхилбэ. Энэ шухала кампанияд түгээ бэлдхэл хангана партиийнүүд, колхозууд заһана барилгын түрүүшын үдэрнөө эхилэн үдэрлэнгөө даалгаваринуудыг үлүүлэн дүүргэнэ. Яруунын заһанай заводой зарим бригаданууд заһана барилгын сезондо эрчим бэлдхэл хангана дээрэнээ түсбөө амжалтагтайгаар дүүргэжэ эхлэв.

«Бурмонголлес» трестын ба урадхуулга леспрохозуудай аймагуудай хүтэлбэрлэгшэд бол модо урадхуулгын хүдэлмэриг тохёолдоһон элэ ехэ дутуу нуудыг ойрын үдэртэ усадхажыг лөө оперативна хэмжээ абаха ёһотой. М. Оми.

Гэбэшье, Байкалгосстрестын предприятинуудыг бүхы дээрэн абаад үзэбал, энэ ехэ дутагдалнууд бин. Нэн түрүүндэ, заһана барилгын хүшэр хүдэлмэрилэгшэ механизацила даалгаварин олонхи предприятинуудта дүүргэгдэнгүй. Жэшэнь, Горятянска ба Кабанскын заһанай заводууд гүшөөр хаяха ба татаха хүдэлмэрилэгшэ нёндон жэлдэ механизацила байһан аад, мүнөө хүртээр дүүргэгдэйд зандаа.

Тэршэлэн тус предприятинуудай хүтэлбэрлэгшэд заһанашадай байха гэр байрануудыг шэнээр бариха, хуушанинь заһабарилха, заһанашад эдэ хоол найжаруулхыг лөө худалдаа наймаа найнаар гэрүүлжэ гэжэ мэтым даалгаварныг дүүргэхэ талаар хангалтаггүйг хүдэлмэрилэгшэ гөөр хүдэлмэрилэгшэ.

С. Савелин.

Редакцида ерэнэн бэшэгүүд

Үдэрэй темэдэ

1. Орфографическа, гислөктологическа словарьнууд хэрэгтэй

Языкнозаны тушаа нүүхэр Сталиной герциалны зоёболнууд бүхы советскэ наукаын үмэнэ, тэрэ тоодо хэлэ ба литературын үмэнэ үргэн ехэ зам нээжэ үгөө. Энэ хадаа хэлэ ба литературага хэээ хээээнэйхидэ ехээр хүтжөөхэ арга боломжонуудыг хангаһан байна.

Гэхэ зуура, бурят-монгол литературна хэлээ улам саашадан байжуулха асуудалаар нүүлэй үедэ биаратай юумэ хэдгээгүй байнаар. Терминологическа комиссин бин нэрэтэй аад, терминүүдэ һоноролдон гуримшуулха хүдэлмэри ябуулагдуй. Бурят-монгол хэлэнэй орфографическа словарьны нүүхэд Д. Амоголонов, Д. Абашеев гэгшэд зоёжо, тэрэнэ 1945 ондо хэбтэгдэнэ байгаа, тээд мүнөөнэй эригдэлэ хүсэд харюусахаар бэшэ, ехээн дутуу нуудтай (үгэн үсөөн, —буурт-монгол хэлэнэй орфографидахи шэнэ зүйлүүд ороогүй) болоһотой байна. Тус словарьны һэлбэн заһажа, шэнээр хэблэхэ шухала гэхэ манай редакцида бэшнэ.

2. Хүдөө ажыхын Бүхэсоюзна выставкэдэ бэлдхэл үргэнөөр эмхидхэхэ

Ороной социалистическэ хүдөө ажыхын гайхамшгэ илалта амжалтануудыг харуулха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлыг пропагандалан бүгэдэн туйлалта болгохо зорилготой хүдөө ажыхын Бүхэсоюзна выставкын пээгдэхэ хүртээр пээг жэл үлгэб. Тиймэнээ, бэлдхэлэй хүдэлмэри хаа хаанагүй — аймаг, МТС, совхоз, колхоз, ферма, бригада бүхэндэ, хүдөө ажыхын бүхы эхнэй зургаануудта мүнөө үргэнөөр ябуулагдана ёһотой байһан тухай селькорууд тэмдэглэнэ.

Тус хэмжээ-ябуулгын тон ехэ удхашанартайг ойлгоһон газарнуудай выставкэдэ бэлдхэл үни эхилхэнэй, Жэшээхэдэ, Кяхтын аймагай ажалшадай депутатуудай Советэй гүйсэдком энэ асуудал тухайн зүйсн хэлсэлд, хүдөө ажыхын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаатаха эрхэ олохын түлөө социалистическэ мурьсөө дэлгэрүүлэхэ тухай тодор-

Түүрүү малвидад дүй дүршэлы халан абагты!

Үнээднай һү ехээр үгэдэг боложо байна

46 онһоо хойшо племенной үнээд хаалцаар хүдэлмэрил- Нёдондо 11 үнээтэй байжа, туд үнөөнь дунда зэргээр 2215 литр хаагаа. Һү хааха түсэбөө үдүү- дүүргэнэй түдөө нэмэлдэ түл- эн абаһан байна. 6 жэлдээ үдүү- мишаар хүдэлмэрилжэ байхадаа үнээд дүй дүршэлтэй болооб. үнэй ашаар һү хааха түсэбөө, үн бүри үдүүлэн дүүргэдэг бай- ба. Үнээдыс һүтэй болго хын тула- тэдэниие ямаршые сага зүбөөр үдүүлхэ, харууналха хэрэгтэй. Энэ жэлдэ үбнэ тэжээл элбэг- байжа малнуудтай тарган оидо- ю. 1950 онойхило орходоо нё- доо жэлдэ манай, колхоз ехэ тэ- лэд бэлдэхэн байгаа. Луговод- ны мастер Андрей Илюкентьс- кий Батышевэй хүтэлбэрийдэг тэ- лэд бэлдэхэй бригада тарян- талай бригадагудтай хамта үб- тэжээл горьтойгоор бэлдэхэн ба- гаа. Энээнэй ашаар үбэлэй сар- үнээдэ һайнаар үдээлүүлжэ, үн һү хаагаабадт. Хэрбээ нёдондо үнэй 4 һарын турша соо манай колхоз үнэсн бүриһөө 220 литр, племенной үнээһинээ 362 литр һү үнэһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 4 һара соо үнэсн бүриһөө 397 литр, племенной фермэдэ — 612 литр хаагдаһан байна. Байгша оной һин 25 болотор үнэсн бүриһөө 1 литр һү хаагааба. Тинхэлэ «Марта» гэжэ үнэснэй 4 түлнүүд үнэһан һүтэй юм. Жэһшэнь, энэ жэ- нэй 4 һара соо «Марта» гэжэ үнэсн 2110 литр һү үгөө, тэрэнэй түлнүүд «Красулька» ба «Мышка» гэжэ үнээд энэл саг соо 1800—2000 литр һү үгэһан байна. Энэ жэлдэ «Марта» нэгэ сүдхэ соо 27 литр үгэтэр, тэрэнэй түлнүүд «Красуль-

ка» ба «Мышка» хоёр сүдхэ соо- гоо 24—24 литр хүрэтэр һү үгэдэг байна. Гэбшье, нёдондо жэлдэ эдэ 2 үнээд сүдхэ соогоо тус бүридөө оройдоо 12—14 литр һү үгэдэг бай- шаа. Энэ жэлдэ үнэсн бүриһөө 2500 литр һү, тинхэдэ «Марта», «Красуль- ка», «Мышка» гэжэ үнээдэ 3000—4000 литр һү хааха уялга абааб. Энээнээ дүүргэжэ шадахаб. Һүнэй-товарна фермын хүдэлмэ- рилгэдэй зүблөөн дээрэ зунай малай бэлшээрн эмхидхэхэ, үнээ- лэй ашаг шэмэ дээшлүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ зуураа, зунай сагта, плангана намартаа һүнийн адуулга эмхидхэхэ, тинхэ- нээ хамта үнээдтэ зөлөнкө болон эртын силос нэмэлтэ тэжээл болгон үгэхэ гэжэ шиндээбди. Мүнөө бүхэ үнээднэй зунай бэлшээрнэд гаран- хай. Бэлшээрнмэй газар һайн. Июнь, июль, август һаранууд соо адуулгын загонно системэ эмхид-

хээд, үнээдэ 3 дахин хаагаа һаа, ехэ һүн хаагдаха байна. Үнээ- дэингээ ямарар адуулагдажа бай- һые хаража байгаад, һүе татахаа забдаа һаань, тэдэндэ зёлөнкө, эртын силос, концентрат эдюулдэг байнабди. Илангаяа сентябрь һара- һаа эхилэн нимэ тэжээл эдюулжэ эхилдэгбди. Үнээдыс зүбөөр һаахын тула ехэ анхарал табидэг байнаб. Зоотехни- ческэ заабаринн ёһоор үнээдэй дэлэнгыс бүлээн уһаар угаагаад, хуурай болотор арһананай һүүлээр массаж хэдэгбди. Һүүлээрнэ түргэ- нөөр хаалаг байнаб. Һү гарасагүй байгаа һаань, дахин массаж хэ- дэгбди. Манай фермэдэ малай тоо оло- шоруулла хэрэгтэ ехэ анхарал та- бигдалаг байна. Үнээдэй ороной кампанни зоотехническэ зааба- ринн ёһоор үнээдэгдэг байнабди. Малые дулаан байраар хангаха гэшэ тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэ- үдүүлгын нэгэ шухала арга юм. Нёдондо жэлдэ манай колхозой барилгын бригада үнээдэй типовый байра барһан байна. Энээн соонь бүхэ түхээрэлтнүүд бии. Минин туйлаһан амжалта хадаа мүнөө үеын эрилтыс хангажа ша- дахагүй, манай ороной түүрүү хаа- лишадай показательнуудта хүрэхэ- гүй байна. Тинн манай фермын үнээс жэл соогоо 3—4 мянган литр һү үгэхэ аргатай гэжэ дүй дүршэл харуулаа. Иймэ һү биднээр һаажэ шадаха ёһотойбди. Энээндэмнэй колхозой правлени, партийна орга- низаци, малажэлай мэргэжэлтэд туһалха ёһотой. А. Воронцова, Сэлэнгын аймагай XVIII партсезьдын нэрэмжэтэ колхозой племенной фермын хаалишан.

Урууны мяханай сөөхөз талха, галуунуудые үхэбэрлэхөө гадна, нёдондо жэлдээ эхилжэ пекниска нугала- нуудые үхэбэрлэдэг болоо. Мүнөө шубуунтай фермэдэ 400 нугалан бии.

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

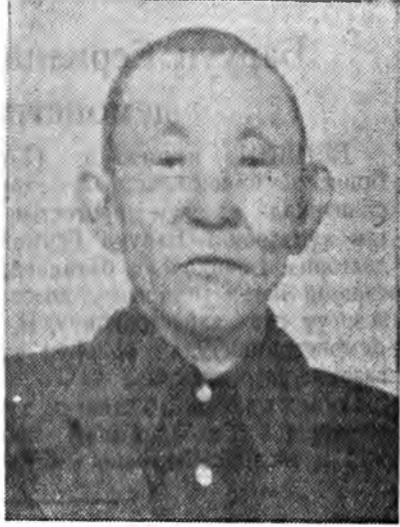
Галуута-Нуурай домог

(Новеллэ)

Удэсын нэмжээ саг һэн. Бидэ хоёр Галуута-Нуурай эрьедэ, шах- тэруудай амаралтын гэрэй баруун тээ, һуужа байгаа бэлэйбди. Хүл доромнай хүлбэрэн эрхэлжэ бай- гаа нуурһаа умда харяасатай һэ- роун амисхаал хасаршени элбэн байгаа, Оршон тойрон харахалма- най — жабхаланта һайхан зураг: нуурай нэгэн жэгдэхэнэр хүбхал- ээн амилжа байһан сээжэн дээгүүр электрын галай туйлан толорон бүг- тэрнэ. Эрьед харахада шахтын арангануудһаашье, гэр байшангууд- һаашье—галнууд оло мүшэдэй зула булжа, ялархай, толорхой дүхэриг татан, уһанай эрье тулана. Ушөө саагуур—ая гангаар хангалтаһан үргэн тэнюун тала дуу шуугаа ху- ранхай.. — Ульгэр туужада хэлсэдэг шэн- гил энэ,— гэжэ минин һая танилса- һан нүхэр, вробова машинныс ма- шинист Норбо, задарюун аад, хү- жисун хүбүүн аалихан гүбэл гэбэ.— Малаша бүрүдэй хүбүүн Норбо мүн- өө солото шахтёр болоод, алдар суунь аяр холын аймаг ногагуу- лар таранхай юм. Норбо багтай болдолго болоод, сэхэ урдаһаан харан хэлбэ: —Һанаал үзэхэдэ, ульгэр шэн- гил: энэ талын түүхэ, энэхэ хүнүү- дэй хуби заяан электрын галай туяа доро элитэ харагдан байна. Шагнаха гүт, хөөрһүү, һоннишые байжа магадгүй. * * * ...Урдын мунхаг сагта энэ талада нэгэ үбгэн ажаһуугаа бэлэй. Газар гэшхэхэ малгүй, ган гэхэ нохойгүй байжа, һанаараа баянай барлаг ябаа һэн ха. Баян хүн бардам, бар- лаг хүн зоболонтой байгаа. Үнээрхэ- дэ үбгэнэй нодэн мууджа, хоһор болошоо һэн...—ингэжэ минни за- луу нүхэр Норбо ульгэршын зан- гар хөөрэн оробо. ...Боол гэшүүһэн таяг туланхай, боорсог айрһа бундөө хабшуулан- хай, тэрэ үбгэн жэл бүхэндэ хам- бын хүрэн ошожо, бурхан тэнгэри- һэ абарал эридэг, өөртөө—нодэ, аша хүбүүндэ—зол буулгахые хү- сэдэг һэн. Ташуу харгын даланда бүдэрэн тэмтэрин арай гэжэ ошо- дог байгаа. Тээд бурхан абаарагүй. Өөрөө үнөөхил хоһор зандаа, ашань—хонш дагдаха мансы соо ханяжа хахажа хэбтэһэн зандаа. Бурхан, юрэдөө, байдал тала бар- нидаг байгаа гэ! Баяд ноёдыс намнажа, советскэ засаг ерээд, ажалша зондо зол жар- гал түгөөхэндэ, хоһор үбгэн ганса- та залуу болобо. Олон ульгэр, олон онтохо мэдэхэ байжа, ногагархин- дэа ноһирхолтойгоор зугаалаа гүг- дэг болоо. Эдэ ульгэр онтохонуд соонь лама бандинарай һалхажай һа- муу ябалданууд урбуулагдажа, ураһ- нарин, хошон холбоо үгэнүүдын глар харюусанад, Ородой класси- куудай болон советскэ уранзохё- болшой роман, повесть, шүлэгүүд сооһоо заагдаһан бүлэгүүдыс тэлэ- нэр сэбэр зохидоор, уран гоёор уш- шанад. Шагнажа һуугшадта хү- хоутэйшыс, омогорхолтойшыс боло- но. Мүн зохёолнууд тушаа гүнзэгы удхатай тайлбарн үгтэнэ. А. Фалее- вэй «Залуу гвардине» унһанан тухайдаа һурагша Д. Балжирова ород хэлэн дээрэ хөөрэхэ зуураа, Олег Кошевой, Уля Громова болон бусад гөрөһууд тушаа сэдхэл хүдэлгэмэ баримтануудыс дурдан, толорхой шэнжэлэл хэбэ. Эдэнэр булта «4», «5» гһэн сэгнэлтнүүдыс абахал ёһоороо абаба. Һурагшад багшанарайгаа туһаламжар эк- замэн тулгэ дундаа ябажа байна. ...Дээдэ-Торин долоонжэлэй һургуулин 7-дохы классай (хүтл- бэрлэгшын нүхэр Бадмаев) һу- гаашад булта суглараад, класс соо- гоо абаа шэмээгүйһэн һуунал. Эк- замэнационо комиссин түүрүүлгэ- шэ, һургуулин директор нүхэр М. С. Мункуев ород хэлээр экзам- ениие эхилһэндэ соносхоод, һура- гшадта амжалта хүсэбэ. Һураг- шад Д. Балжирова, М. Жанчанова болон бусад экзамэнационо ко- миссин столы хажууда ошожо, биледүүдыс абабад. Тэдэнэр ехэ удаанаар хүлээлгэжэ ноһоронгүй, абаһан биледүүдтэ харюусажа эхилбэ. Бултадаа бэдээд найдан-

Малаа иигэжэ бэлшээнэбди

Манай эндэхн колхозууд жэл соогоо хаадаг һүнэй ехэнхи ху- шень иматгал зунай адуулгын үдэ абадаг байна. Нингын мал дуй сагта хээрин бэлшээрнэд жаа эдээдэг гэшэ. Гиймэһээ дуй адуулгыс зүбөөр эхидхэхэ бадал хадаа үнээдэй ашаг шэмэе эшээлүүлхэ шухала арга болоо. 19 жэл соо пастухаар хүдэлмэ- лжэ ябанаб. Племенной фермын байгуулагдаһанһаа хойшо үнээ- шень би адуулагда байнаб. Хэдэ үнэй турша соо манай фермэ үнээдһээ тиймэ ехэ һү һаажэ ша- даггүй юм. Һаажмай үнэсн бүри- һөө 800—900 литр һү хаадаг бай- шаа. Тинмэһээ үнээдһээ ехэ һү хааха зорилго бидэнэрэй урда та- мдаһан байна. Үнээрэгшэ жэлдэ 46 һаажмай үнээдыс адуулагда байгаа. Тинн дуй адуулгын үдэ үнэсн бүриһөө 300 литр һү һаажэ зорилго бид- энэрэй урда табигдаһан байгаа. Һүнэниие бидэнэр дүүргэжэ шадаа мнидн. Бэлшээрин дүүрхэдэ үнэсн бүриһөө 1500 литр һү һаа- ган байгаабади. Тинхэдэ жэл соо үнэсн бүриһөө дунда зэргээр 2015 литр һү хаагдаа һэн. Манай хоёрдох хахадһаа эхил- хэ үнээдэ бэлшээрнэд гаргадаг байнабди. Бэлшээринэй өлднэй айн газарта юм. Харанхы үлгөөн- өө эхилээд, һүни орой болотор үнээднэй бэлшээрнэд ябадаг, үдэр 4 һүн нэгэ хэды саг соо малаа шаруулдаг заншалтайбди. Бэл- шээрин ногоо зүбөөр хэрэгшээл- тула оролдологбди. Бэлшээрингээ газар 6—7 гектар хараатайгаар үнэсн болгожо татаалад, 3—4 дэр соо адуулаад, һүүлээрнэ он- доо участогта гаргадабди. Иигэжэ

үнээдэ асарангүй бэлшээрн дээр- рэнэ һаагаад, һүүлээрнэ үдэрэй халуунда һарабша доро амаруул- дабди. Үдэһын 9 часта үнээдэ асараад, һаһананай һүүлээр дахин бэлшээрнэд гаргажа, һүнийн нэгэ час болотор адуулагда байнаб. Үг- лөөгүүр болотор үнээд амардаг. Малые заатагүй амаруулла хэрэг- тэй. Юуб гэхэдэ, хибэдһээ хибэ- жэ, эдһэн тэжээлээ шэнгэдэг. Бэлшээрин үдэ малые саг соонь уһалха хэрэгтэй. Зунай сагта үнээдэ дурэн соонь уһалуулагда байнаб. Яма гэжэ бэлшээрин га- зарта булгууд олон, үнээднэй ду- раараа уһалдаг байна. Апрель һа- ра соо малнуудайгаа гуурысэ ша- хажа гаргадабди. Энэ жэлдэ тус- гаар эм түрхэбди. Үнээрэгшэ жэлдэ бүхэ малнуу- даа бүрин бүтэнөөр харуулаһанай ба һү һаажэ түсэбөө фермээрэ дүүргэнэй түлөө нэмэлтэ түлбэ- ридэ 50 литр һү, нэгэ тугал аба- һэм. Жэл соо 650 ажалта үдэр олооб. Манай колхоз тэжээлэй база байгуулла асуудалыс шиндэхын тулада ехэ оролдолго гаргана. Ногоон тэжээлэй байхын тулада зёлөнкө ба корнеплодууд таригдаа. Тинмэһээ нёдондохойндо орходоо тэжээл эхэтэй байхабди. Соци- листическэ мүрысөөндэ оролсон, энэ жэлдэ үнэсн бүриһөө 3 мянган литр һү һаажэ ябадал хангаха уял- га абаабди. Энээнээ дүүргэхын тула бүхэ шадалаараа оролдохобди. Гомбо Соёнов, Сэлэнгын аймагай XVIII партсезьдын нэрэмжэтэ колхозой племенной фермын пастух.

Ородой демократическа искусствын трибун

(И. Н. Крамской түрһөөр 115 жэлэй ойд)

XIX зуунжэлэй хоёрдох хаха- лэй үеын ородой элитэ ехэ уранзу- раша Иван Николаевич Крамской ородой национальна реалистическэ демократическа искусствын хүг- жэлдэ тон ехэ үүргэ гүйсэдхэнэ байна. Крамской хадаа 1860—80 онуудай үеын ородой түүрүү уранзурашадай трибунин, зүблэгшын, багшын үн гэжэ В. В. Стасов үнэсн зүбөөр үрлээ һэн. Ородой олонитын ажабайдалай үнээгшөгөөр хубилжа, капиталистическэ орон болон Россин хүгжэжэ байха үедэ Крамской болбол оро- дой эгээ прогрессивн уранзураа- дайсы өөрыгөө тойруулан нэгдүү- лэд, үмхирэн унажа байгаа хуу- ндэй искусствотай тэмсэлдэ тэ- рэниие толгойлон юм. Тэрэ хадаа искусствыс үргэн нинтэ ажалшад шаша туһада зорюулхынь уранзу- рашалдыс уряаладаг байгаа. Крам- кой хадаа шууд сэхэ реалист бай- да, өөрынгөө саг үеын түүрүү ажал- буулагшадлай образүүдыс үнэсн үнээгшөгөөр харуулагда байһан юм. И. Н. Крамской 1837 ондо Воро- нежско губерниин Острогжоск го- родто, жэжэ чиновнигой бүлэдэ түрөө. Тэрэ хадаа 12 һаһагтайдаа хэгһээ гээгдэн үнээржэ, ехэ хашалан зоболон үзэһэн, арадай ажабайдалтай гүнзэгшөгөөр танил- салан байна. Ерээдүйн уранзураша 19 һаһагтайдаа Петербург ержэ хүдэлмэрилөөд, олон бэрхшээл- нүүдыс дабаһанай һүүлээр, 1857 ондо тэндхн уранаар зуралгын Академидэ оробо. Ородой искусствын хүгжэлтэдэ урдан прогрессивн үүргэ гүйсэд- хэнэн Академи болбол XIX зуун- жэлэй хоёрдох хахадай үедэ гүн- зэгы кризистэ орожо, реалистическэ искусствын хүгжэлтэдэ һаад хэд- лэд болобо. Тэрэнэй хүтэлбэрлэг- шэд хуушарһан принципүүдыс бү- хөөр баримталжа, искусствыс ажа- байдалһаа, арадай эрилтнүүдһээ холодуулхыс нэдэдэг байгаа. Энээндэ эсэргүүцэһэн Крамской ба тэрэнэй нүхэд дипломгүйгөөр, ажа амдарха зөөришысгүйгөөр һалаһан байна. Гэбшье, Крамской уранзурааша- дыс «Уранзурашадай артельдэ» нэгдүүлээд, тэрэнэй эмхидхэг- шын, идейн хүтэлбэрлэгшын бо- лолон юм. Тинн энэ биншхан об- ществен материальна база уда- ншествэй һайжарба. Улаан Крамской болбол уранзурашад-реалистнууд- дай ондоо демократическа органи-

Манай календарь

Багшанарай оролдолгын аша үрэ

Республикын һургуулинуудта эк- замэн тулгэ дундаа ябажа байна. ...Дээдэ-Торин долоонжэлэй һургуулин 7-дохы классай (хүтл- бэрлэгшын нүхэр Бадмаев) һу- гаашад булта суглараад, класс соо- гоо абаа шэмээгүйһэн һуунал. Эк- замэнационо комиссин түүрүүлгэ- шэ, һургуулин директор нүхэр М. С. Мункуев ород хэлээр экзам- ениие эхилһэндэ соносхоод, һура- гшадта амжалта хүсэбэ. Һураг- шад Д. Балжирова, М. Жанчанова болон бусад экзамэнационо ко- миссин столы хажууда ошожо, биледүүдыс абабад. Тэдэнэр ехэ удаанаар хүлээлгэжэ ноһоронгүй, абаһан биледүүдтэ харюусажа эхилбэ. Бултадаа бэдээд найдан- глар харюусанад, Ородой класси- куудай болон советскэ уранзохё- болшой роман, повесть, шүлэгүүд сооһоо заагдаһан бүлэгүүдыс тэлэ- нэр сэбэр зохидоор, уран гоёор уш- шанад. Шагнажа һуугшадта хү- хоутэйшыс, омогорхолтойшыс боло- но. Мүн зохёолнууд тушаа гүнзэгы удхатай тайлбарн үгтэнэ. А. Фалее- вэй «Залуу гвардине» унһанан тухайдаа һурагша Д. Балжирова ород хэлэн дээрэ хөөрэхэ зуураа, Олег Кошевой, Уля Громова болон бусад гөрөһууд тушаа сэдхэл хүдэлгэмэ баримтануудыс дурдан, толорхой шэнжэлэл хэбэ. Эдэнэр булта «4», «5» гһэн сэгнэлтнүүдыс абахал ёһоороо абаба. Һурагшад багшанарайгаа туһаламжар эк- замэн тулгэ дундаа ябажа байна. ...Дээдэ-Торин долоонжэлэй һургуулин 7-дохы классай (хүтл- бэрлэгшын нүхэр Бадмаев) һу- гаашад булта суглараад, класс соо- гоо абаа шэмээгүйһэн һуунал. Эк- замэнационо комиссин түүрүүлгэ- шэ, һургуулин директор нүхэр М. С. Мункуев ород хэлээр экзам- ениие эхилһэндэ соносхоод, һура- гшадта амжалта хүсэбэ. Һураг- шад Д. Балжирова, М. Жанчанова болон бусад экзамэнационо ко- миссин столы хажууда ошожо, биледүүдыс абабад. Тэдэнэр ехэ удаанаар хүлээлгэжэ ноһоронгүй, абаһан биледүүдтэ харюусажа эхилбэ. Бултадаа бэдээд найдан-

Р. Цыиков.

